

תוכן עניינים

1. מבוא..... 1
- עבודת ילדים : הגדרה..... 1
- עבודת ילדים שאינה מזיקה (Child Work כנגד Child Labour)..... 2
2. המשטר הבינלאומי לזכויות ילדים ולזכויות ילדים עובדים..... 4
- המסגרת החוקית הבינלאומית לזכויות ילדים..... 4
- ההכרזה האוניברסלית בדבר זכויות האדם, 1948..... 4
- הכרזת זכויות הילד, 1959..... 4
- האמנה הבינלאומית לזכויות כלכליות, חברתיות ותרבותיות, 1966..... 5
- אמנת הגיל המינימלי, 1973..... 5
- אמנת האו"ם לזכויות הילד, 1989..... 5
- "הצורות הגרועות ביותר של עבודת ילדים"..... 6
- המחויבויות של המדינות החתומות על אמנות ארגון העבודה הבינלאומי..... 7
- החולשות של המסגרת החוקית הבינלאומית..... 7
- אסטרטגיות מניעה של עבודת ילדים של ארגונים בינלאומיים..... 8
- האמנה הגלובלית של האומות המאוחדות..... 8
- ארגון העבודה הבינלאומי..... 9
- היום העולמי נגד עבודת ילדים..... 9
- תכנית העבודה לעבודת ילדים..... 9
3. עבודת ילדים בהודו : המצב "בשטח" ו המצב החוקי/משפטי - מה תמונת המצב של עבודת ילדים בהודו, האם ועד כמה החוקים בנושא נאכפים?..... 10
- הגורמים לתופעת עבודת הילדים בהודו..... 11
- עוני..... 11
- נגיף ה- HIV (איידס)..... 12
- הודו ועבודת ילדים : מצב החקיקה טרם האמנה לזכויות הילד ב- 1989..... 12
- חוק המפעלים, 1948..... 12
- החוק לאיסור והסדרה של עבודת ילדים, 1986..... 13
- החוק לביטול העבודה המבוססת על חוב, 1976..... 13
- עבודת ילדים בהודו : חקיקה, שפיטה ואכיפה לאחר 1989..... 13

13.....	החוק לזכות לחינוך חובה חינם, 2009
13.....	יישומי והשלכות החוק לאיסור והסדרה של עבודת ילדים
14.....	איסור על "עבודה ביתית" (Domestic Labour) בהודו, 2006
14.....	חקיקה נוספת
16.....	4. המאבק בתופעת עבודת הילדים בהודו
16.....	תכניות ממשלתיות ובינלאומיות נגד עבודת ילדים
19.....	עבודת ילדים בהודו : תמונת מצב לאור התכניות למיגורה
21.....	5. סיכום ומסקנות
22.....	6. רשימת מקורות
22.....	מקורות אקדמיים
24.....	מקורות לא אקדמיים

1. מבוא

גם בתקופה המודרנית, נראה כי תופעת הילדים המועסקים בהודו לא השתפרה רבות בשנים האחרונות. זאת למרות ההתקדמות הטכנולוגית במדינה וקידום אמנות ונורמות בינלאומיות למען זכויות הילד בעולם. במחקר זה, בכוונתי לחקור את תופעת העסקת הילדים בהודו בפרט בהשוואה למגמות הבינלאומיות ולעמוד על אופן התמודדותה של הודו עם התופעה.

האמנה לזכויות הילד (CRC, 1989) היא המסמך המקיף ביותר אודות זכויותיהם של ילדים. בהתבססו על כמה זכויות מהותיות אותן הוא קובע, הוא מתייחס ומגדיר להענקתן ויישומן של זכויותיהם של ילדים (Wendy, 2007). האמנה היא חשובה במיוחד, כיוון שהיא מספקת את העיקרון של "מתוך נקודת ראותו של הילד" ("from the child's perspective") כקריטי כאשר מקבלים החלטות הנוגעות לילדים. האמנה עוסקת בעיקר בארבעה היבטים של זכויות ילדים: השתתפותם של ילדים בהחלטות המשפיעות עליהם; הגנה של ילדים מפני אפליה וכל הצורות של הזנחה וניצול; מניעת פגיעה בהם; ואספקת סיוע לסיפוק צרכיהם הבסיסיים של ילדים (Wendy, 2007).

שאלת המחקר של העבודה תהיה: כיצד מתמודדת הודו עם תופעת עבודת הילדים הקטינים (מתחת לגיל 15) מאז ניסוח האמנה לזכויות הילד בשנת 1989?

השערת המחקר של העבודה הינה, שלמרות האמנה ב 1989 ישנו קושי באכיפת החוק במדינה בעקבות מספר ליקויים ופרצות וענישה קלה ולא משמעותית, וכמו כן נעשו ניסיונות לשפר את המצב בתחום.

שיטת המחקר של העבודה תהיה ניתוח תוכן איכותני.

יתרת פרק המבוא תוקדש לסוגיית הגדרת התופעה של עבודת ילדים.

הפרק הבא יעסוק במשטר הבינלאומי לזכויות ילדים וילדים עובדים, והגופים הבינלאומיים אשר מיישמים ומקדמים את זכויות אלה.

הפרק השלישי יסקור את הגורמים לעבודת ילדים, יבדוק את המצב החוקי של עבוד הילדים בהודו וישווה אותה למצב בשטח- האם החוקים אכן נאכפים ומשפיעים על צמצום התופעה?

הפרק הרביעי יעסוק בתוכניות למאבק בעבודת הילדים בהודו, ובהשפעה הכוללת של תכניות אלה.

הפרק החמישי הוא פרק הסיכום והמסקנות.

עבודת ילדים: הגדרה

ילדים בכמעט כל חלקי העולם (כולל העולם המערבי) תמיד לקחו חלק בפעילויות חברתיות וכלכליות, כחברים במשק הבית לו הם שייכים. בהינתן שהמשפחה, ולא האינדיבידואל, היא היחידה של הפעילות החברתית, עבודת ילדים נראית במקרה זה כהליך של חברות (סוציאליזציה) וחניכה (Hasnat, 1995). האסנט טוען כי עבודת ילדים נטועה בעוני, גידול אוכלוסין

בלתי נשלט, מנהגים חברתיים, הגירה, היעדר תשתיות חינוך, והוצאה ממשלתית נמוכה על חינוך, כפי שניתן לראות במדינות מתפתחות רבות. המושג של עבודת ילדים כבעיה, החל לקבל חשיבות במהלך המהפכה התעשייתית, ומאמצי ארגון העבודה הבינלאומי (International Labor Organization- ILO) להילחם בעבודת ילדים החלו לבלוט ברמה הבינלאומית באמצע שנות ה-1980 (Hasnat, 1995). כסוגיה של זכויות אדם, ההתמקדות בעבודת ילדים גברה במיוחד, ככל שנוצר קונצנזוס סביב ההיבטים הפוגעניים של סוגים מסוימים של עבודות.

היו בשנים האחרונות ניסיונות להילחם בעבודת ילדים באמצעות הורדת הזדמנויות התעסוקה של ילדים דרך החלת סטנדרטים בינלאומיים לעבודת ילדים וחרמות צרכניים על מוצרים שהופקו על ידי עובדים-ילדים (Edmonds & Pavnick, 2005). כמוכך, לצורך המאבק בתופעת עבודת הילדים, עלינו לשאול- מהי עבודת ילדים? כיצד מגדירים אותה?

עבודת ילדים מתייחסת לעבודה שהיא: מסוכנת ופוגענית לילדים מבחינה מנטלית, פיזית, חברתית או מוסרית; ופוגעת בחינוך שלהם- באמצעות שהיא מדירה אותם מההזדמנות ללכת לבית הספר, או מחייבת אותם לעזוב את בית הספר בגיל מוקדם, או באמצעות שהיא דורשת מילדים לשלב הגעה לבית הספר עם עבודה קשה וארוכה במיוחד (International Labor Organization, 2002, p. 15). ארגון העבודה הבינלאומי (ILO) ממשיך ומדגיש כי "כל הילדים מתחת לגיל 15 אשר פעילים מבחינה כלכלית, למעט אלו שהם מתחת לגיל 5 או בין הגילאים 12-14 אשר מוציאים פחות מ-14 שעות שבועיות בעבודה אלא אם כן עיסוקם הוא מסוכן מטבעו או בנסיבותיו, נקראים "עבודת ילדים" (Ali & Khan, 2012, p. 83).

ה-ILO ממשיך ומגדיר עבודת ילדים כמצבי עבודה בהם ילדים נאלצים לעבוד על בסיס קבוע על מנת לפרנס את עצמם ומשפחותיהם, וכתוצאה נשארים בפיגור מבחינה חינוכית וחברתית, במצב שהוא מנצל ופוגע בבריאותם והתפתחותם החברתית והמנטלית. הילדים מופרדים ממשפחותיהם, לעתים קרובות מודרים מהזדמנויות חינוכיות והכשרתיות, ונאלצים לחיות חיי בוגרים בגיל מוקדם מאוד (Ali & Khan, 2012, p. 83).

עבודת ילדים שאינה מזיקה (Child Work כנגד Child Labour)

רק הצורות הגרועות ביותר של עבודת ילדים הן אלו שארגונים בינלאומיים והחוק הבינלאומי מתעדים למגר. השתתפות של ילדים או בני נוער בעבודה שלא משפיעה על בריאותם והתפתחותם האישית, או פוגעת בחינוכם ואפשרותם לרכוש השכלה, נחשבת באופן כללי כדבר חיובי. פעילויות כגון סיוע בתחזוקת משק הבית, עבודה בעסק המשפחתי או הרווחת כסף בעבודה בזמני החופשות או מחוץ לשעות הלימודים, נכנסות לקטגוריה הזאת של Child Work. נטען כי פעילויות אלה דווקא תורמות להתפתחותם של ילדים ולרווחת משפחותיהם, מספקת להם כישורים וניסיון, ועוזרת להכין אותם להיות חברים בעלי-תועלת בחברה בבגרותם (International Labor Organization: What is child labour).

בניגוד לכך עבודת ילדים כ- Child Labour (המתוארת בעברית לעתים קרובות כ"עבודת ילדים", אם כי איננה חייבת לכלול מרכיבים של מושג העבודות- כגון התייחסות לילד כאל רכוש גרידא והאפשרות למכור אותו למרבה במחיר), מוגדרת כאותן פעילויות אשר מזיקות לילדים ולדירות אותם מהתפתחות פיזית ומנטלית מלאה. הגורם הקובע אם העבודה נחשבת חיובית או שלילית

ואסורה תלוי בגילו של הילד, שעות העבודה, תנאי העבודה והמטרות שהציבו לעצמן המדינות השונות. התשובה המדויקת משתנה ממדינה למדינה, כמו גם בין חלקים שונים בתוך המדינות השונות. (International Labor Organization: What is child labour). עם זאת, כפי שצינו, לאמנות הבינלאומיות השונות יש תפקיד משמעותי בקביעת התשובה, במיוחד ביחס לסיפוק בהירות וסטנדרטים בינלאומיים. סטנדרטים אלו, לכל הפחות, נותנות אינדיקציה ברורה לצורות הגרועות ביותר של עבודת ילדים.